

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr. K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. H. Bergema, Karoeni; Dr. F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr. E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr. A. Bouman, Rotterdam; Ir. B. ter Brugge, Almelo; Dr. K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr. R. J. Dam, Kampen; Dr. A. C. Drogendijk, Dordrecht; Drs. D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillhuis—Smitskamp, Mijndrecht; Dr. J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr. J. van Herksen, Ermelo; Dr. B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr. P. Jasperse, Leiden; Dr. J. Kapteyn, IJmuiden; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. J. L. Koole, Naaldwijk; Dr. E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr. J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luykenaar Francken—Schreuder, Rotterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. H. Mulder, Deventer; Dr. S. J. Popma, Amersfoort; Dr. A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr. G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr. R. Schippers, Rotterdam; Dr. J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr. H. Smilde, Groningen; Drs. H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr. N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr. C. v. Til, Philadelphia Pa.; Dr. C. Veenhof, Haarlem; Drs. M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr. F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. H. J. Westerink, Leiden; Dr. D. K. Wielinga, Capelle a. d. IJssel; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr. S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f750 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Wondergenezingen, I. — Uit de Schrift: Verheerlijkt, Joh. 13:31. — Kerkelijk leven: Mededeeling, Trente en Sadoletus, Frankfortiana. — Even parkeer: Eenige opmerkingen over geloofsverzekering. — Uit de historie: Inter nos, VIII. — Muzikale kroniek: Calvin en het orgel, II. — Zending en evangelisatie: Vruchten van Tandaram, I. — Perscheuw. — Kerknieuws. — Bijlage: Heidelberg. Catechismus II, blz. 81—88.

HOOFDARTIKEL

Wondergenezingen.

I.

Wie spreekt over „wondergenezingen“ heeft het over genezingen, die verkregen zijn door den weg van het wonder. En wie daar over gaat handelen, dient zich dus zowel te bezinnen op wat we te verstaan hebben onder een wonder en op wat we aan eischen moeten stellen voor we van „genezing“ spreken.

Ik zal niet een volledige verhandeling geven over het „wonder“; dat is ook in het geheel niet noodig, want we zullen het maar over een zeer bepaalde groep wonderen hebben, n.l. over die groep van gebeurtenissen, waarbij een conflict met de natuurwetten aanwezig schijnt te zijn. Want over die groep van gebeurtenissen gaat het, als we ons gaan bezighouden met wondergenezingen. En we willen ons afvragen of in dezen tegenwoordigen tijd zulke gebeurtenissen nog voorkomen, ja of neen!

Men moet deze vraag vooral niet verwarren, gelijk zoo heel vaak geschiedt, met die andere vraag: of God nog wonderen verrichten KAN! Want dat God nog wonderen verrichten KAN, gelooven we allemaal wel. God is nóg de Almachtige; voor Hem is niets onmogelijk! Maar, en dat moeten we wel in het oog houden: omdat God wonderen verrichten KAN, daarom DOET Hij het nog niet. God KAN, om zoo te zeggen, vandaag aan den dag nog de aarde door een zondvloed doen vergaan; maar Hij doet het niet, want dat heeft Hij uitdrukkelijk aan Noach beloofd!

Ik zeide zooeven: bij genezingswonderingen komen we in aanraking met een groep gebeurtenissen, waarbij een conflict met de natuurwetten schijnt te bestaan. Dat is altijd zoo geweest; dat was ook al zoo ten tijde van Jezus' omwandeling op aarde. Uit de Evangelien zien we duidelijk, dat de menschen op Jezus' daden reageerden als op iets wat ze nog nooit gezien en waar ze nog nooit van gehoord hadden. Als Jezus volgens Matth. 8:27 den storm stilt, verwonderen de menschen zich, zeggende: Hoedanig een is Deze! Aan Hem zijn krachten gehoorzaam, over welke nog nooit een mensch heerschappij gehad heeft! Als de Heiland volgens Matth. 9:8 een lamme geneest, verwonderen de scharen zich en verheerlijken God. Die zoodanige macht den menschen gegeven had. In Matth. 9:33 geneest Jezus een stomme en de scharen verwonderen zich, zeggende: Er is nooit dergelijks in Israël gezien! En in Luc. 5:26 wordt de reactie der menschen aldus beschreven: En ontzetting heeft hen allen bevangen en zij verheerlijkten God, en werden vervuld met vreeze, zeggende: wij hebben heden ongelooflijke dingen gezien!

Uit dit alles blijkt wel overduidelijk, dat ook de menschen van 2000 jaar geleden, die wondergenezingen van den Heere Jezus rangschikten tot een zeer aparte groep van gebeurtenissen, die zelden of nooit voorkomen. Een geheel andere

groep in ieder geval, dan die wij in onze omgangstaal wel eens als „wonderen“ aanduiden.

In zekeren zin, kan ik alles een wonder noemen; ik kan het een wonder noemen, dat een steen, als ik die loslaat, altijd weer naar beneden valt; ik kan het een wonder noemen, dat ondanks al de zonden van een ieder van ons persoonlijk en van ons volk als geheel, onze Koningin ons reeds 40 jaar in vrede heeft mogen regeren; ik kan ook van een wonder spreken, als zich b.v. de volgende situatie voordoet: ik rijd van avond van Leiden naar Utrecht; bij Woerden krijg ik een lekken band en heb een kwartier oponthoud; ik kom bij Harmelen en daar gebeurt juist een motorongeluk en iemand valt heftig bloedende op den weg; ik stap haastig uit, kan het bloedende vat pakken en zodoende den man voor een wissen dood door een acute verbloeding redden. Ik kan nu weer zeggen: die man is door een wonder gered; want had ik niet even tevoren een lekken band gekregen, dan zou ik reeds een kwartier geleden de plek des onheils gepasseerd geweest zijn en de man zou zonder hulp zijn blijven liggen en zou spoedig overleden zijn.

Ieder zal echter inzien, dat we hier toch met een heel andere groep van gebeurtenissen te maken hebben; bij deze groep ontmoeten we geen werkelijk of schijnconflict met de natuurwetten; alles gaat hier langs volmaakt natuurlijke banen. Mijn band werd lek, omdat ik in een spijker reed en die spijker lag daar op den weg, omdat een timmerman een gat in zijn broekzak had en die timmerman reed daar, omdat hij door iemand opgeheld was, die een lekkende dakgoot had, enz. In dit laatste geval zou ik persoonlijk dan ook liever spreken van een „besturing“ en zowel het slachtoffer als die dokter kunnen en moeten Gode dankbaar zijn voor zulke besturingen.

Er is dus een groep gebeurtenissen, waarbij een conflict met de natuurwetten schijnt te bestaan.

Bezien we eerst eens wat nader die natuurwetten.

Deze zijn ons van God gegeven en zonder die natuurwetten kunnen we ons het leven niet denken. Zonder die natuurwetten zou het leven ons onmogelijk worden. In die natuurwetten heeft God ons regels gegeven, waarnaar wij leven moeten. In de onderhouding van die natuurwetten, betuigt God Zijn trouw jegens ons. De Schrift is daar vol van, ook al is zij geen leerboek van natuurkunde.

Duidelijk leert de Schrift ons, dat alles, wat geschapen is, uit God is; het is alles uit Hem en door Hem; Hij schiep de stof en legde in die stof krachten en Hij bond die krachten aan wetten, die „geen van hen zou overtreden“. En die wetten, die God in de natuur gelegd heeft zijn zóó vast, dat ze meermalen in de Heilige Schrift dienen moeten, als beeld voor Gods onwankelbare trouw. Bijv. Psalm 46: God is ons een toevlucht en sterkte; Hij is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vreezen, al veranderde de aarde hare plaats en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën. Hier zijn de vaste plaats der aarde en de onwankelbaarheid der bergen symbolen voor de orde, die God in de natuur gelegd heeft. Welnu, zoo wil de dichter zeggen: die ordeningen, die natuurwetten zijn zeer vast; zóó vast dat niemand geloofd, dat die ooit wankelen kunnen. Maar, zoo wil hij verder zeggen: Gods trouw is nog vaster, zóó vast zelfs, dat, al zou ons zelfs de vastigheid der natuurwetten ontnomen worden, wij ook dan nog niet zouden mogen gaan twifelen aan Zijn trouw! En in Matth. 24 vinden we iets dergelijks, n.l.: de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan. Alweer, de hemel en de aarde zijn hier symbolen, voor de

Calvin over het Verbond, I.

Het is niet twijfelachtig, dat de Heere het geslacht van Abraham onderscheidt van de overige wereld. Nu moet gezien worden welk volk Hij aanwijst. Zij vergaas zich evenwel die meenen, dat hier alleen de uitverkorenen aangeduid worden, en zonder onderscheid alle geloovigen samengevat worden, uit welk volk zij ook maar naar het vleesch afstammen. Want de Schrift roept daar luide tegenin, dat bijzonder Abrahams geslacht, door hem verwekt, door God is aangeworven. En duidelijk is Paulus' leer aanpauzende de natuurlijke kinderen van Abraham, dat n.l. de takken heilig zijn, omdat zij uit een heiligen wortel voortgekomen zijn (Rom. 11:16). En opdat niemand dit tot de schaduwen der wet zou beperken, of door allegorie verijdelen, vermeldt hij duidelijk op een andere plaats, dat Christus gekomen is, opdat Hij een dienaar der bemiddelen zou zijn. Waarom niets zekerder is dan dat God zijn verbond opricht met de kinderen van Abraham, die op natuurlijke wijze uit hem voortkomen zouden. Indien iemand zou tegenwerpen, dat dit heelmaal niet overeenstemt met den voorafgaanden zin, waar wij gezegd hebben, dat als wettige kinderen van Abraham voor God gerekend worden, diegenen, welke door het geloof in zijn lichaam ingelijfd, één kutegezin vormen — dan is dit makkelijk met elkaar in overeenstemming te brengen, indien wij slechts als zeker en zeker-onderscheiden graden van aanneming tot kinderen poneeren, die men uit verschillende plaatsen der Schrift kan bijeenbrengen. In het begin, vóór dit verbond, was de conditie van de geheele wereld één en dezelfde. Maar vóórda gezegd was: Ik zal uw God zijn en van uw aard na u, was de kerk niet minder van de overige volken afgescheiden als in de schepping der wereld het licht uit de duisternis is te voorzichig gekomen. Toen is het volk Israël, als de kude Gods, in zijn eigen schaapskooi ontwaanden; en de overige volken hebben als wilde beesten over bergen en door bosschen en woestijnen gedwaald. Daar deze waardigheid, waardoor de kinderen van Abraham boven de volken hebben uitgeblonken, aan Gods woord alleen hing, strekte de genadige aanneming tot kinderen door God zich tot hen allen gemeenschappelijk uit (of: kwam de genadige aanneming enz. hun allen gemeenschappelijk toe).

Commentaar Gen. 17:7.

meest groote vastigheden, die echter in het niet zinken, als ze geconfronteerd worden met de vastigheid van Gods woorden. En aan Noach geeft God Zelf een natuurregel, een „natuurverbond“, waaraan de menschheid zich zal kunnen houden, zolang de aarde bestaat: Voortaan al de dagen der aarde zullen zaailing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden.

Ik zeide zooeven: zonder die natuurwetten is het leven niet denkbaar. Om te kunnen leven, moeten wij van vele dingen op aan kunnen. Als ik iets neerleg, moet ik ervan op aan kunnen, dat dat voorwerp op die plaats zal blijven liggen en niet b.v. op een gegeven dag in eens naar het plafond zal vliegen. Als ik mij voeden wil, moet ik er op kunnen vertrouwen, dat het brood van gisteren en eergisteren weer geschikt zal zijn tot voeding en vandaag niet plotseling in mijn lichaam zal gaan werken als sublimaat of dynamiet. En ook het nemen van voorzorgen heeft alleen maar zin, als ik vertrouwen mag, dat de natuurwetten van vandaag over zooveel maanden of jaren nog evenzoo geldig zullen zijn. Het heeft alleen maar zin, dat de landbouwer turwe enz. gaat verbouwen, als hij zeker weet, dat die tarwe, tegen dat ze rijp is, even goed als vandaag, geschikt zal zijn, in mijn lichaamelijke nooddrift te voorzien.

De natuurwetten zijn dus, zonder meer, noodzakelijk voor ons bestaan en voor ons voortbestaan.

Het onderzoek der natuur leert nu, dat de natuurwetten absolute geldigheid hebben. Elke kracht in de natuur is aan wetten onderworpen; er is geen enkele kracht aantoonbaar of zelfs maar denkbaar, die op zijn eentje zou kunnen gaan optreeden. Dat zou beteekenen een anarchie in Gods Schepping.

Alles is dan ook door God causaal bepaald. Nu moeten we echter hier voorzichtig worden, opdat we niet zouden gaan huldigen een volkomen gesloten autonome causaliteit. Wat hebben we hieronder te verstaan? wanneer wij deze afwijzen?

Dikwijls denkt men, dat we hieronder te verstaan hebben, dat dus niet alles, wat gebeurt, causaal bepaald is. Maar dan gaat men scheef. Want er gebeurt inderdaad niets, maar dan ook helemaal niets in deze wereld, of het heeft een oorzaak. Een boot gaat nooit geheel en al „vanzelf” varen; dan moet er iemand komen, die die boot gaat duwen, of de wind moet in de zeilen gaan blazen, of sterke machines moeten een schroef in beweging zetten.

Dat de causaliteit niet autonoom en niet gesloten is, wil dan ook wat anders zeggen. Het wil zeggen, dat de gang van de wereld-historie uit de causae (oorzaken) alleen niet geheel en al te verklaren is, omdat, wanneer een bepaalde kracht in een zeer bepaalde situatie gaat werken, het proces zich dikwijls nog in twee of meer richtingen kan ontwikkelen. Waarschijnlijkheidsrekening kan dan zeggen: er is zooveel procent kans, dat die, en er is zooveel procent kans dat die richting ingeslagen zal worden. Maar verder zal de kennis der natuurwetten en der waarschijnlijkheidsberekening nooit kunnen komen.

Ik wil U dit met een zeer instructief voorbeeld duidelijk maken.

De mensch, de man en de vrouw, met al die verschillende eigenschappen van lichaam en geest, wordt gebouwd uit de vereeniging van een eicel met een zaadcel. Uit die vereeniging van een eicel met een zaadcel vormt zich echter den eenen keer een mannelijk, een anderen keer een vrouwelijk wezen. Is hiervoor een verklaring te geven? Tot op zekere hoogte wel.

Veroorloof mij hiertoe een klein uitstapje op zuiver vakwetenschappelijk gebied.

Het menschelek lichaam is opgebouwd uit miljarden cellen, wier prachtige samenwerking tot resultaat heeft de ongestoorde functie van ons lichaam. Het levensprincipe van elk dier cellen is weer nader vervat in de celkern, een blaasje in het midden van de cel gelegen en daarvan weer nader in de chromatine, die als een rafijn netwerk door die kern verspreid ligt. Deze chromatine bevat weer de „genen”, de dragers van de erfelijke eigenschappen van het individu.

Slechts één soort van al die lichaamszellen is in staat een nieuw individu te vormen, dat is de groep der geslachtscellen: eicel en zaadcel. In deze cellen liggen dus verscholen al de eigenschappen, d.w.z. de erfelijke, van het latere individu.

Elke diersoort heeft nu verder een typische wijze van voortplanten. Wanneer een cel zich zal gaan deelen, organiseert die chromatine zich tot lussen in de celkern, tot z.g.n. chromosomen. Iedere diersoort heeft een constant aantal chromosomen; de mensch heeft er b.v. 24. Elke menscheleke cel vormt dus, als hij zich gaat voortplanten 24 chromosomen, behalve de geslachtscellen; die krijgen, door een z.g.n. „reductieeling” niet meer dan de helft van het gewone chromosomen-aantal. Ware dit niet zoo, dan zou bij de vereeniging van een eicel met een zaadcel, de nieuwgevormde cel 48 chromosomen bevatten, hetgeen het dubbele zou zijn van het normale.

Nu doet zich verder deze eigenaardigheid voor, dat niet alle chromosomen gelijkwaardig zijn; en wel gedraagt één chromosoom zich zeer bijzonder; dat is het „geslachtchromosoom”; dikwijls is dit onder het microscoop te herkennen aan een iets afwijkenden vorm. Dit geslachtchromosoom komt nu alleen maar voor bij den man. Deze heeft dus 23 geslachts-onverschillige chromosomen en één geslachtchromosoom. De vrouw daarentegen heeft 24 geslachtsgelijkwaardige chromosomen. Bij de vorming van de eicellen worden deze gelijkelijk over de eicellen verdeeld; iedere eicel bevat dus 12 geslachts-gelijkwaardige chromosomen. Bij den man is echter een gelijke verdeling niet mogelijk; het geslachtchromosoom kan maar in één van de beide zaadcellen te land komen; en het resultaat zal dus zijn dat de eene helft der zaadcellen 12 geslachtsgelijkwaardige chromosomen zal bevatten en de andere helft zal bevatten 11 geslachtsgelijkwaardige chromosomen en het geslachtchromosoom.

Bij de bevruchting van de vrouw komt nu één eicel in aanraking met miljoenen zaadcellen, zoals zoojuist beschreven. Er zal dus ongeveer evenveel kans bestaan, dat de eicel getroffen wordt door een zaadcel met 12 geslachtsgelijkwaardige chromosomen, en de nieuwgevormde cel zal er, met die van de eicel meegerekend, dus hebben 24 geslachtsgelijkwaardige chromosomen; d.w.z. er zal een meisje uit deze bevruchting ontstaan. Maar wordt diezelfde eicel getroffen door een zaadcel met 11 geslachtsgelijkwaardige chromosomen en het eene geslachtchromosoom, dan zal de nieuwgevormde cel bevatten 23 geslachtsgelijkwaardige chromosomen en één geslachtchromosoom, m.a.w. er zal een jongen uit deze vereeniging ontstaan. Waarschijnlijkheidsberekening zal leeren, dat er evenveel kans bestaat, dat er een meisje, als dat er een jongen gevormd zal worden.

Wat bepaalt nu echter of die eicel door de eene, of door de andere soort spermatozoën bevrucht zal worden?

Hierop is het antwoord niet meer te geven. Hier eindigt de causale verklaringsmogelijkheid. En tevens zijn wij hier nu gekomen tot het punt, waar God Zijn wereld nog dagelijks regeert. Er

wordt dus geen natuurwet opzij gezet; al die geschapen krachten blijven werken naar de orde, die de Schepper hun „in den beginne” gezet heeft; zij kunnen zich geen duimbreed buiten die orde begeven. Maar wij zien nu ook, dat binnen dit raam van de causaliteit de wereldhistorie niet geschreven kan worden, want dat zuiver causale gebeuren komt telkens en ieder oogenblik in situaties, waar de weg zoowel rechts als links af kan slaan door dezelfde kracht, die als motor blijft. Wij gelooven nu, dat in die situaties God ieder oogenblik ingrijpt. Of er in een bepaald gezin, waarvan de vader den naam draagt van Oranje, of van Stalin of van Hitler of van Chamberlain, uit een bepaalde bevruchting een meisje of een jongen zal gevormd worden, is maar niet een kwestie van het blinde toeval, maar is een kwestie van Godsregering. Hier verhoort Hij de vurige bede van een Hanna, van een Abraham en Sara, hier beschikt Hij een volk zijn Willem den Zwijger of zijn Paul Kruger of zijn Mussolini.

Het aanvaarden van het onbeperkt geldig zijn der natuurwetten voert dus niet tot een soort Deïsme, waarbij God Zijn eenmaal geformeerde schepping nu ook maar als een uurwerk laat afloopen, zonder dat Hij er Zich verder om bekommert.

Wie naspert, wat God omtrent Zichzelf in Zijn Woord ons geopenbaard heeft, die ziet Zijn God van oogenblik tot oogenblik arbeiden om die Schepping tot haar eindpunt te voeren, maar Hij ziet Zijn God arbeiden naar Zijn vast gemaakt bestek, dat Hij met onwankelbare trouw handhaaft tot de laatste seconde der wereldhistorie aangebroken zal zijn.

God handhaaft tot de Omega de natuurorde, die Hij bij de Alpha der Schepping heeft ingesteld.

Leiden.

P. JASPERSE.

UIT DE SCHRIFT

Verheerlijkt.

Als hij dan uitgegaan was, zeide Jezus: Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt. Joh. 13:31.

Het lijkt in den nacht, waarin de Heiland verraden werd, alles even verward, even onlogisch, even wanhopig. Niettemin vertoont zich in dien nacht een dubbele heerlijkheid: die van den Menschenzoon, en die van God in Hem.

De heerlijkheid openbaart zich niet „dwars door de schande en den smaad heen”, doch de smaad en de schande zijn de gelegenheden, waarin heerlijkheid en eer openbaar kunnen worden, door de houding, die de Menschenzoon daartegenover inneemt. Als dan ook de deur van de paaschzaal achter Judas is toegekapt, dan opent de Heiland den mond, en zegt: Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt.

Nú, — zooveen is 't gebeurd.

Want het is geen profetie, aangaande toekomstige, doch een mededeeling aangaande geschiede verheerlijking, welke hier voor ons ligt. In het volgende vers, d'áár spreekt de Christus over de nog komende heerlijkheid en verheerlijking. Die toekomstige verheerlijking evenwel sluit zich aan bij die van het oogenblik. En wat deze laatste betreft, ze werd een feit, zooveen, toen Judas de zaal verliet, den nacht in.

Verheerlijking, — dat kan zijn: een aan den dag treden van de heerlijkheid, die er in den verheerlijkten reeds te voren was. Het kan ook wezen: een ontvangen van heerlijkheid, die er eerst niet was, doch die nu voor 't eerst door hem ontvangen werd.

Thans is het eerste geval aanwezig. Want de overkleeding met nieuwe heerlijkheid, die ligt in de naaste toekomst, en daarop ziet het volgende vers.

Omdat evenwel die komende overkleeding met nieuwe heerlijkheid voor den Zoon des menschen alleen mogelijk zal zijn, indien de heerlijkheid van den Menschenzoon, die thans reeds in Hem is, zich openbaart en toeneemt naar de aan den mensch Gods gestelde orde, daarom zal de bestaande heerlijkheid van Christus voor de toekomstige van grondleggende betekenis zijn.

Het verschil nu tusschen de toekomstige en de aanwezige heerlijkheid van den Zoon des menschen blijkt daaruit reeds, dat gene ook naar buiten zich waarneembaar maakt, terwijl deze alleen voor het geloof is te kennen. Want zij ligt hierin, dat de Menschenzoon als zoodanig wordt bevestigd in Zijn geestelijk sieraad. Zijn sieraad is te zijn en te werken overeenkomstig den wil van Zijn hemelschen Vader, openbaar te worden als de handhaver, in getrouwheid, van het verbond, dat Hij van eeuwigheid met God den Vader aanging tot behoudenis der wereld, en dienovereenkomstig ook als de vervuller van dat „officium”, d.w.z. van die officieel Hem toegewezen taak of roeping, welke voortvloeit, eerst uit Zijn met den Vader vóór den tijd aangegaan verbond, en vervolgens uit Zijn zalving in den tijd als Knecht des Heeren.

Dit geestelijk sieraad wordt alleen door het geloof, werkzaam zijnde, onderkend. Maar het is

er toch. Het is de heerlijkheid van den Menschenzoon als zoodanig, d.w.z. in dit Zijn „officium”. En zoodra Hij in het bezit van, en in het recht op de erkenning van dit sieraad wordt bevestigd, en een mijlpaal bereikt op Zijn ambtsweg, waarbij het geloof in de recente feiten kan zien, dat Hij getrouw bleef aan Zijn taak, is het tijd voor Hem, te zeggen: nú is de Menschenzoon verheerlijkt. Zijn sieraad is, hoewel er naar gegrepen werd door den verzoeker, Hem gebleven, ja, het is versterkt in schittering.

Dat was dan ook zooveen gebeurd toen Judas uit de zaal ging. Wie had het gewicht van dit moment begrepen? De anderen dachten, dat Judas iets doen ging, dat tot de programpunten van den dag in hun kleinen kring behoorde. Dat wil zeggen: ze hadden niet bemerkt, dat op ditzelfde oogenblik de heerlijkheid van den Messias was in 't vuur gebracht en weder aan den dag getreden.

Maar Christus wist het zelf wel. Hij had Judas in de oogen gezien, had Zich als Ziener, die wel wist, wat er aan de hand was, bekend gemaakt aan den discipel, die naast Hem aanlag aan de tafel, had dus een getuige, die later kon verhalen, dat de Heiland had geweten wat Hij deed, toen Hij tot Judas zeide: wat gij doet, doe dat met haast. Dat was geweest een openzetten van de deur naar het verraad. Het was geweest een verklaring tot den Vader: Ik ben bereid, o God, Ik ben bereid, en houd het duister uur niet tegen. Ik heb den loop der dingen niet verbaasd. En daarvan doet de Ziener nu ook profetie.

Dit is de profetie: Mijn demissie van Judas, die was een bewuste bevestiging van het verbond van de bereidverklaring van den Christus tot het offer, en van de taak, Hem opgedragen als des Heeren Knecht. Als de deur achter Judas dichtvalt, dan is een betekenisvolle mijlpaal bereikt. De verschrikkingen van Golgotha zijn opgeroepen door den Menschenzoon zelf. Daarin is heerlijkheid, het sieraad van den Menschenzoon is Hem gebleven en het schittert sterker dan een oogenblik geleden. Hij kwam de verzoeking tot bewaring van Zijn leven te boven. Hij gaat van zwakheid tot zwakheid, ja tot den dood, steeds voort. Maar voor het geloofsoog is het zóó: Hij gaat van kracht tot kracht en tot het eeuwige leven steeds voort. De heiligheid is Uw Huis tot sieraad, o Heere, tot in de lengte der dagen. En de heiligheid is het sieraad ook van den Menschenzoon, den Heere van dit Huis, den „Zoon des grooten Konings”, en diens zaakgelastigde hier op aarde.

Er ligt een vrucht besloten in deze verheerlijking van den Menschenzoon: God is in Hem verheerlijkt.

In deze woorden grijpt de Christus in den nacht, in welken Hij verraden werd, terug op den nacht, in welken Hij geboren is. De engelen zongen toen heerlijkheid (is) Gode in de hoogste hemelen. Heden verklaart de Christus: heerlijkheid is er Gode in de diepten der aarde, ja in de zaal, waar tusschen het pascha van het Oude naar het avondmaal van het Nieuwe Testament nu dadelijk de overgang zal worden genomen.

God is „in Mij” verheerlijkt.

„In Mij”.

Dat is wat anders dan: „aan Mij”.

Aan ieder mensch wordt God verheerlijkt.

Maar alleen in de Zijnen wordt Hij verheerlijkt. Verheerlijkt wordt God daarin, dat Zijn soevereiniteit en mogendheid en deugden aan het licht treden.

Dit nu geschiedt zoowel in de hel als in den hemel. In beide wordt Zijn glorie, Zijn zelfhandhaving, Zijn soevereiniteit gezien.

Maar terwijl „áán” de verlorenen Hij verheerlijkt wordt, daar wordt Hij „in” de Zijnen verheerlijkt. Bij de verlorenen wordt Gods „heerlijkheid” niet beantwoord door de „eerbetoening” van de creatuur. Bij de Zijnen wel. Zijn „heerlijkheid” was trouwens ook daarin openbaar geworden, dat Hij hun gaf den Geest der heiligmaking en der gebeden.

En zie, nu is ook „in” den Menschenzoon de Vader verheerlijkt. Zijn gehoorzaamheid aan het bevel des Konings was een eeren van den Vader. In dat „eeren” werd de „heerlijkheid” van God erkend, en blonk ze in de creatuur. En voorzoover de Zoon een „officium” (welk woord breder is dan „ambt”) op zich nam als Bondgenoot van Vader en van Geest in den raad des vredes, en Hij daaraan trouw gebleven is, is óók weer „in” Hem God verheerlijkt. In de trouw van den éenen Bondgenoot aan den anderen wordt steeds óók die andere verheerlijkt; de heerlijkheid van den één wordt in de eer van den ander openbaar en omgekeerd.

Zoo huigt de kerstnacht tot den lijdensnacht zich over. En de nacht van heden is rijker dan die van eertijds. Des Vaders heerlijkheid is verheerlijkt niet in „een”, doch in „den” Profet, niet in „een”, doch in „den” Koning, niet in „een”, doch in „den” Priester, niet in „een” ambtsdrager, doch in „den” Ambtsdrager, niet in „een” mensch, doch in den Zoon des menschen.

Daarom kan van nu aan ook „in” óns de Vader worden verheerlijkt. Want Hij, in wien de Vader